

LJETNIKOVAC BUNIĆ - KABOGA

Preko tristo ljetnikovaca sagrađeno je u okolici Grada od kraja XV. stoljeća, na valu procvata i takta renesansnoga Dubrovnika sa svijetom i humanističkim težnjama. Benedikt Kotrulj u *Knjizi o umijeću trgovanja* ističe nasušnost vila izvan grada povrh gradskoga doma, kao mjesta uskraj zemljišnih posjeda, utočišta od pošasti, kulturnih stjecištima uprizorenja kazališnih komada, zvuka lutnja i poetskih večeri. Smjerne kamene katnice, s prostranim vrtom, pomno uklopljene u ambijent, finijeh pročelja, s pomno isklesanim okvirima vrata i prozora, isprva gotičkim. Rijeka dubrovačka obiluje ljetnikovcima, s vremenom zapuštenim. **Ljetnikovac Bunić-Kaboga** dika je dubrovačke gotičko-renesansne arhitekture XV.-XVI. st., primorski ljetnikovac zrcaljen u moru, ondašnjem plovnom putu. C.Fisković smješta izvedbu komedije *Pjerin* na pir Junija Mihova Bunića i Dive Gradić u Bunićev ljetnikovac u Batahovini: "Bijehomo otišli gori u taracu obhodit kuću". S. Stojan navodi da je „jedan od atipičnih dubrovačkih ljetnikovaca koji je vanjski prostor razvio na gornjem katu, s terasom oko cijeloga objekta koji počiva na arkadama prednjeg pročelja i omogućava komunikaciju uokolo prvoga kata“, na što upućuje citat iz komedije. Ljetnikovac je sagrađen u doba Miha Junijeva Bunića (Bona), između 1520. i 1540. godine. Gradio ga je ugledni dubrovački graditelj **Petar Andrijić**, pripadnik glasovite korčulanske graditeljske i klesarske obitelji, Markov sin, zabilježen od 1492. do 1553. Od 1520. godine radio je na Kneževu dvoru, na dvorišnim arkadama sa šest oktogonálnih stupova za galeriju kata i valjkasti stup u prizemlju. Gradnja zavjetne crkve sv. Spasa počinje 1520. U Stonu uređuje gradske solane. Građevni sklop ljetnikovca u Batahovini tvore katna ladanjska kuća s trijemom sa sedam tordiranih lukova u prizemlju, produžena terasa nad trijemom od kuće do loggie s kapelom. Raspored prostori-ja: *quattro stanze*, četiri prostorije, uključivo *saloču* u pročelnom dijelu prizemlja, a iza uski nadsvodeni prostor. Na katu se nalaze: jedna prostrana prostorija i obostrano po manja. Na zapadu kuće je loggia, a podno nje cisterna. Po potresu 1667. godine ljetnikovac je u posjedu vlasteoskog roda **Kaboga** (Caboga), počevši od Marina (Marojice) Bernardova Kaboga, koji se do XIX. stoljeća brinu za zdanje. U XVIII. st. sagrađeno je novo stubište. Interijer se preu- ređuje u baroknom i klasicističkom stilu s oslikanim površinama s iluzionističkim motivima u predvorju prizemlja i u stubištu, kojim su naglašene prostorne sekvence tri stubišna kraka i četiri odmorista. Velika dvorana oslikana je svijetloplavom bojom s dekoracijom potkraj XVIII. stoljeća. Zidne površine su kao panelne plohe raščlanjene u poznom rokokou. Prema zatečenim ostatcima zidnih naliča i mramoriziranih sokla bočnih soba zaključujemo o kontinuitetu onodobnog stanovanja.

U drugoj polovini XIX. stoljeća Bunić-Kabogin i susjedni Stayev ljetnikovac potpadaju pod istog vlasnika. Njihove vrtove povezuju šetnicama u razini prizemlja i kata. Dvadeseto

stoljeće donijelo je nestabilnost vlasništva i korisnika, sve lošije održavanje i neprimjerene građevinske zahvate. Pri izgradnji Jadranske magistrale 60-ih godina prednji vrt i orsan su skraćeni za trećinu, a gospodarska zgrada srušena. Proširenje ceste i nasipavanje obale prekinuše vezu ljetnikovca s Omblom, vezu koja je bila pravi smisao njegove gradnje i postojanja na ovome mjestu. Za Domovinskog rata ljetnikovac je bio blizu prve crte te je pretrpio oštećenja strukture zgrade i kamene plastike. Dio kata korišten je neko vrijeme kao prostor arhiva, a koncem devedesetih godina prizemlje i donji vrt kao deponij građevnog materijala. Pokrovlje i dio kata služili su za substandardno stanovanje.

Dugogodišnje neadekvatno korištenje spomenika ladanjske arhitekture dubrovačkog područja najviše je naškodilo stanju u kojem su ga zatekli radovi na obnovi 2011. godine. Naš Dubrovnik mjesto je iznimne kulturne baštine, koju Grad štiti politikom prvokupa palača i ljetnikovaca koje potom pod strogim uvjetima obnove nudi investitorima, dajući ih u stogodišnju koncesiju, s uvjetom dostupnosti javosti. Grad je za 800.000 kn otkupio prizemlje ljetnikovca u doba gradonačelnice Dubravke Šuice i Antuna Kisića. Grad je već od prije bio vlasnik obnovljenog ljetnikovca Stay, izgrađenog oko 1600., koji koristi Restauratorski zavod Hrvatske. Ljetnikovac Bunić-Kaboga u suvlasništvu je Ministarstva kulture RH, Grada Dubrovnika i Hrvatskog restauratorskog zavoda, a obnovljen je zahvaljujući strpljenju i upornosti **Iva Felnera**, posljednjeg potomka vlastelinske obitelji Caboga, koji je posvetio deset godina ovom projektu, osigurao donaciju zaklade *Batahovina Foundation* te upravljao obnovom i financijama ovog zahtjevnog projekta. Njegova je želja da ljetnikovac Bunić-Kaboga postane nezaobilazno dubrovačko kulturno stjecište. U obnovljeni ljetnikovac smješteni su uredi odjela za restauriranje papira i uredi za zidno slikarstvo Hrvatskog restauratorskog zavoda, a dio zdanja uključivo memorijalnu sobu Caboga ima javnu i kulturnu namjenu. Tako je ljetnikovac ponovno zasjao punim sjajem i postao mjesto rada i susreta restauratora, umjetnika, profesora, studenata, razmjene mišljenja, učenja, mjesto susreta zaljubljenika u umjetnost i bogatu dubrovačku baštinu. Nakon tri godine intenzivne obnove i restauracije ljetnikovac Bunić-Kaboga, na južnoj obali Rijeke dubrovačke, obnovljen je 2013. i stavljen u uporabu. Obnova je koštala skoro tri milijuna eura, a ostvarena je na osnovi istraživanja povjesničarke umjetnosti dr. Nade Grujić, uz arhitektonsku snimku stručnih suradnika HRZ-a i arhitektonskim projektima obnove Arhitektonskog studia *Vetma* iz Dubrovnika. Hrvatski restauratorski zavod obavio je radove na zidnim oslicima i kamenoj plastici ljetnikovca. Nadajmo se sreći i konstruktivnosti i kod ostalih dubrovačkih ljetnikovaca!

Ati SALVARO